

THE NAME OF THE GAME IS MONEY

Čvrstu vojničku disciplinu zamenio je prvo morem i jedrenjem, a zatim košarkom. Šta danas znači biti uspešan sportski agent u svetu i u Srbiji, da li je sport više biznis ili politika, i šta to čoveku treba da bi bio potpun i srećan, otkrivamo u razgovoru sa Aleksandrom Raškovićem, uspešnim košarkaškim agentom s pune dve decenije internacionalne karijere i rada s najvećim imenima svetske košarke - Peđom Stojakovićem i najboljim trenerom na svetu Željkom Obradovićem

piše: Mirjana Prljević

Aleksandar Rašković

BJ Armstrong, legendarni plejmejker Čikago Bulsa iz vremena kad su osvajali prstenje s Majklom Džordanom, Aleksandar Rašković i Vladimir Radmanović

Jedna osoba, a nekoliko različitih života, obrazovanja i zanimanja. Aleksandar Rašković se kao petnaestogodišnjak upisao u vojnu školu, a potom i na akademiju ratnog vazduhoplovstva ondašnje JNA (što s ponosom naglašava). Diplomirao je na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. U plavoj uniformi RV i PVO Domovini i Vođi (!) poklonio je 17 godina života. A onda, kako kaže, shvatio je da idealna nema, a Idol je otišao...

Potom – more, brodovi, jedrenje po vodenim plavetnilima sveta... Po povratku u *kopnenu realnost* gradi karijeru košarkaškog agenta i postaje najuspešniji u Evropi. Prvi je evropski agent s NBA licencom. Na početku je partner legendarnog Dejvida Folka, agenta Majkla Džordana, a danas sa Arnom Telemom, najvećim sportskim agentom na svetu, vodi odsek za košarku u najuspešnijoj sportskoj agenciji: *Wasermann Media Group* u Los Andelesu, u Kaliforniji.

U poslednjih deset godina slobodno vreme Aleksandar posvećuje vinogradima i vinariji *Vino Budimir* u Župi Aleksandrovačkoj. Vina s tom etiketom serviraju se u mnogim restoranima u svetu, a na Menhetnu boca košta 100 dolara.

- To vino je iz male Srbije, koju niko ne voli, pa vi vidite sad - naglašava Aleksandar s neskrivenim ponosom.

Šta znači biti uspešan sportski agent danas?

Budite sigurni da gde ima novca, ima i uspešnosti, a gde ga nema, nema ni pravilno vrednovanog uspeha.

Na prvom mestu treba razumeti kako je postavljena uloga agenta, a to je da radi za klijenta, u

ovom slučaju sportiste.

U profesionalnoj karijeri ili životu jednog sportista osnova je porodica, pa onda trener ili treneri, klub koji ga plaća. Između tih segmenata postoji polje koje je stvorila sportska industrija i koje uspešno ili neuspšeno popunjavaju agenti.

Biti agent ne znači zameniti oca, majku, trenera, već dopunjavati sve te segmente odnosa između sportiste, porodice, rada, radnih navika, profesionalnog života i, s druge strane, kontrolisati poslovno-finansijsku situaciju i pravno zaštiti svog klijenta i njegovu porodicu. U isto vreme savetovati ga gde da investira novac koji zaradi u karijeri, koja je kratka u poređenju s dužinom života. Biti agent je velika obaveza i odgovornost. To nije način da se brzo i lako uzmu pare, iako deo javnog mnjenja upravo to smatra osnovnom svrhom menadžerisanja.

U svetu biznisa i velikog novca položaj sportske industrije i košarke kao njenog malog dela u finansijskom smislu je veoma različit od zemlje do zemlje. Primera radi, ukupna vrednost obrta kapitala Evrolige, koja okuplja najbolje evropske klubove, iznosi 25 miliona evra, dok je biznis NBA vredan pet milijardi dolara na godišnjem nivou. Srbija je s te tačke gledišta gotovo neprimetna. Aktivni ste i u drugim zemljama. Kako to izgleda iz njihove perspektive?

Sad ste me baš podsetili na objašnjenje koje sam jednom prilikom čuo od svog, slobodno mogu reći, poslovnog gurua iz kompanije SFX: "Vi Srbi previše romantike unosite u sport, a treba da shvatite da je sport biznis, samo biznis." Košarka je u Americi najbolji sport kad se gleda iz poslovnog, komercijalnog ugla. Ima najviše prekida u toku igre, pa je idealna da se njome popuni

**UKUPNA VREDNOST
OBRTA KAPITALA
EVROLIGE,
KOJA OKUPLJA
NAJBOLJE
EVROPSKE
KLUBOVE, IZNOSI
25 MILIONA EVRA,
DOK JE BIZNIS
NBA VREDAN PET
MILIJARDI DOLARA
NA GODIŠNJEM
NIVOU**

**SPORTSKI AGENT
NE MOŽE DA RADI
OVDE A DA MU TO
BUDE OSNOVNO
ZAPOSLENJE,
BEZ OBZIRA
NA NJEGOVU
USPEŠNOST**

prostor između – dve reklame!

Činjenica da sam već od početka saradnje sa elitom američke košarkaške industrije 1992. godine shvatio da je ono što se dešava u toj zemlji jedna priča, a sve van nje neka druga, čine moj uspeh stabilnim i kontinuiranim svih ovih godina. Kada znate i poštujete pravila, uspeh je zagarantovan. Da nije tragično, bilo bi smešno što trenutno u Srbiji imamo više agenata nego kvalitetnih košarkaša.

Da li je sport danas više politika ili biznis?

Sport je u svetu isključivo biznis, samo je u Srbiji nekako više politika. Mnogo više nego biznis, to je sigurno. Naše, srpsko tržište uopšte nije uređeno. Nemamo ni sindikat igrača, u sportu nema definisane vlasničke strukture, nema biznisa. Sportski agent ne može da radi ovde a da mu to bude osnovno zaposlenje, bez obzira na njegovu uspešnost. Evropa je, takođe, veoma šarolika. U Nemačkoj je situacija najbolja, košarka je najuređenija, funkcioniše kao NBA. U Italiji je na nezavidnom nivou. Tako je i u Grčkoj, delimično u Francuskoj, a tako će uskoro biti i u Španiji...

Sport je u Srbiji na nivou *hleba i igara* za društvo. Kod nas zasigurno nije biznis jer ne postoji princip pravljenja profit-a. Kako da dođeš do novca kad su cene karata besmisleno niske, a prihodi od TV prenosa košarkaških utakmica simbolični, kao i reklame mogućih sponzora.

Da vam neko danas ponudi da učestvujete u strategiji razvoja sporta u Republici Srbiji, koji

bi bili vaši prvi potezi?

Sigurno da prvo nađemo pare. Postavlja se i pitanje tima s kojim treba raditi na realizaciji te strategije. Trebaju nam pravi, dokazani stručnjaci za sportski menadžment, a ne samo bivši sportisti, ma koliko uspešni bili.

Šta danas mladi sportisti mogu da nauče o uspehu od starijih i iskusnijih kolega?

Nama, na prvom mestu, nedostaje porodica, porodični odnosi, da se ponovo osnaži institucija osnovne škole i da se ne gledaju neke televizije i tragični i besmisleni rijaliti-programi, koji našoj deci prave *kockaste glave*.

Ja tvitujem samo u vezi s poslom, ali poslao sam pozdrav zahvalnosti profesorki Rajni Dragićević za govor koji je održala svojim studen-tima na apsolventskoj večeri. Moji roditelji su profesori, i sam sam svojevremeno predavao. Svestan sam snage reči koju vam upućuje jedan moćan predavač i kontakt koji se tako ostvaruje veoma je važan. Obrazovanje je ključ, tu se krije cela tajna. Jurnjava za novcem prisutna je širom sveta – kao što volim da kažem: *The name of the game is Money, Profit*. Priča je mnogo šира kada govorimo o državi. Znalo se nekad, pre nekog davnog svetskog rata i godina koje su pojeli skakavci, šta predstavljaju doktor, učitelj, pop, žandar i, naravno, lokalni junak u selu, varoši ili gradu!

Tek posle dođe status i značaj jednog uspešnog sportiste.

Šta je za vas uspeh u životu?

Omiljeni NBA vic

Znate li koja je razlika između Majkla Džordana i Isusa?
Majkl je bog (na terenu), a Isus Hrist ne zna da igra košarku kao Majkl.

Prvo i najvažnije, da budete zdravi, normalni. To je danas mnogo teško. Da vam funkcioniše porodica, to je osnova svega. Novac ne treba da bude svrha, već posledica vašeg uspeha, vašeg rada. Uspeh je ono što je uradila, recimo, Tamara Maksimović, autorka vizuelnog identiteta nove kompanije *Air Serbia*. Međutim, primetio sam da na društvenim mrežama potenciraju da je koristila arapsku ili već koju ornamentiku, što oni vide kao nešto što je protivno srpskim vrednostima. To je, inače, šest linija iz inicijala Miroslavljevog jevanđelja.

To ne volim, tu neprosvećenost i neznanje, da sebi daješ za pravo da komentarišeš nešto o čemu ništa ne znaš i za šta nisi kompetentan. Nije Arčibald Rajs slučajno napisao knjigu *Srbija, čuvajte se sebe!*

Imamo li mi u Srbiji pravilan odnos prema najuspešnijim sportistima?

Nemamo i treba promeniti one koji odlučuju o tom odnosu. Vlast možeš oteti, ali uspeh ne možeš. Za mene u životu i sportu postoji samo *Olympionikis* ili olimpijski pobednik, i to želim da naglasim. Samo se prvo mesto računa, vrednuje i nagrađuje. Stara spartanska mudrost kaže: *E tan e epi tas: Il' na štitu, il' sa štitom*, ili se vraćaš iz bitke kao pobednik, ili te nema više. Mislim da i onaj koji je drugi i sedmi, deveti ili dvadeseti vredi, svi su oni trenirali i uložili određeno vreme u pripreme, ali posle svega samo se pobednik pamti, nema u životu drugi ili treći.

Možete li da definisete specifičan profil uspešnog srpskog sportiste?

Mi smo, s obzirom na veličinu nacije, najtalentovaniji na svetu. Ako pored toga imate i radne navike, vaspitanje, poštujete autoritete, to znači mnogo. Onda dolazi porodica i njena podrška.

Omiljeni deo iz govora profesorke Rajne Dragićević:

... Budite uvereni da seme svih ekonomskih, političkih, kulturnih, moralnih reformi u ovoj zemlji može da proklijia samo u porodici, ali i u vašoj učionici, i to upravo na časovima srpskog jezika i književnosti! Zato se trudite da budete uzor svojim učenicima... Vi imate misiju: ako uspete da povratite autoritet škole i znanja (a to se ne može postići nijednim zakonom, već entuzijazmom profesora), padaće kao domine sve prepreke ka boljem životu u Srbiji. Od časa srpskog do ekonomskih reformi! Od časa srpskog do borbe protiv korupcije! Od časa srpskog do kosmosa! ... Vaša moć je ogromna i vaš zadatak je od strateškog značaja.

Rašković s Vladom Šćepanovićem i Predragom Drobnjakom

Talenat je nešto što ih sve povezuje i karakteriše. I onda rad, rad i samo rad (da ne zvučim kao Lenjin, molim vas).

Jesu li Srbi timski igrači ili su možda više naklonjeni pojedinačnim sportovima?

Mnogo godina smo bili svetski prvaci u košarci, vaterpolu, odbojci i rukometu, u skoro istom trenutku. Znači, kolektivni sportovi! Posle raspada zemlje sve se promenilo. Mnoge su okolnosti dovele do favorizovanja pojedinačnog sporta.

Evo, analizirao bih talenat za košarku. U istoriji evropske košarke, osim nekoliko igrača iz Litvanije, Turske (ali s našim korenima) i pojedinačnih slučajeva iz Španije, Nemačke ili već odakle, svi, ali svi top igrači su ili rođeni u dinarskom kraju, na brdima od Rijeke, Gorskog Kotara i Like do Nikšića, Rožaja, Bijelog Polja i Prijepolja ili su poreklom odатle.

Nismo nacija pojedinačnog sporta, nemamo sistem podrške koji bi negovalo njegov razvoj. Nemamo profesionalno organizovane sportske asocijacije, saveze i klubove koji bi to nosili. Oduvek smo bili bolji i najviše rezultata postizali u ekipnim sportovima.

Evo, sad je vreme Novaka Đokovića. Ali on je jedinstven! Isto kao i Dirk Novicki, košarkaš iz Nemačke koji igra u NBA! Koliko li će vremena proći dok se ponovo ne rodi takav teniser u Srbiji ili košarkaš u Nemačkoj.

Danas, na primer, u Srbiji imamo klince, rođene 1997, 1998, 1999, pa i 2000, koji su super talentovani za košarku! Poslednjih nekoliko meseci 14 naših mladih košarkaša rođenih 1998. i 1999. bilo je na probama u raznim evropskim klubovima, prvenstveno Španiji! U juniorskoj košarkaškoj ligi te zemlje registrovano je više od 80 stranaca!

**NISMO NACIJA
POJEDINAČNOG
SPORTA, NEMAMO
SISTEM PODRŠKE
KOJI BI NEGOWAO
NJEGOV RAZVOJ.
NEMAMO
PROFESSIONALNO
ORGANIZOVANE
SPORTSKE
ASOCIJACIJE,
SAVEZE I KLUBOVE
KOJI BI TO NOSILI.
ODUVEK SMO BILI
BOLJI I NAJVIŠE
REZULTATA
POSTIZALI
U EKIPNIM
SPORTOVIMA**

Ja u razgovoru, kad god želim da napravim *haos*, kažem da je danas Novak Đoković najveći neprijatelj srpske košarke! Novak je po mom mišljenju najbolji sportista Srbije svih vremena, međutim, upravo zbog njega smo svedoci i jedne drugačije situacije: prošle godine bio sam u Kragujevcu da gledam košarkašku utakmicu, i šta vidim: na otvorenim terenima pored dvorane *Jezero* razvučen lastiš (!!!) i klinci igraju tenis... A to je smrt košarke. Nadahnuti savršenstvom koje je Novak postigao, sad se svi okreću tenisu. Samo, to je veliki rulet, sa ogromnim ulozima, života vrednim, i nisam siguran koliko godina treba da prođe da se iznedri neki drugi Novak Đoković. Roditeljima preporučujem da budu razumniji, da se više bave realnim potencijalima svoje dece.

Ima li nade za srpski sport, prvenstveno košarku?

Teško, potrebna je transformacija u vlasničkoj strukturi klubova prema Zaku o sportu, o kojem se godinama govori kod nas, a za košarku baš teško. Mnogo je komplikovano. Košarkaška Evropa vrlo brzo će morati da se transformiše u

Kanski filmski festival, afterparti, bašta hotela *Karlton*

zatvoren klupski sistem takmičenja ako misli da preživi kao sportska industrija i biznis, jer će NBA vrlo brzo doći na Stari kontinent sa svojom organizacijom i strukturom da pokupi profit. Oni već više od 10 godina imaju kancelarije u Londonu i pripremaju teren za dolazak. Ništa ne prepustaju slučaju.

Ako želimo da se sport oporavi, mora da sledi preobražaj, i to ozbiljan. Evropska košarka, uključujući i srpsku, moraće da se menja. Na primer, u ovom trenutku

praktično samo dva nemačka kluba posluju uspešno. Sad im se pridružuje i Bajern, s trenerom Pešićem.

Da li bi jedan specijalizovani magazin pomogao mladim igračima da bolje sagledaju i razumeju procese u savremenoj košarci?

Cinjenica je da su nove generacije privrženi različitim formama digitalnih komunikacija i nisam siguran ni koliko bi jedan specijalizovani magazin o košarci u Srbiji bio profitabilan, mislim na štampano izdanje. O objektivnosti pisanja i profesionalnom odnosu prema košarci da i ne govorim. S druge strane, američka *Sport Entertainment Industry* pravi je primer kako to može biti profitabilno. Ali, kao što rekoh, prvo da definišemo neke ozbiljne kategorije u sportu, pa tek onda da idemo na pitanja nadgradnje.

Mnoge mudrosti, koje se mogu primeniti i na svet sporta, sadržane su u knjigama. Da li postoje neke koje biste preporučili?

Svakako bih, kad je o odnosu između sporta i društva reč, preporučio knjige Ljubodraga Ducijs Simonovića, posebno *Pobunu robota*, dok oni koji žele više u životu treba da pročitaju dela Štefana Cvajga, naročito *Zvezdane časove čovečanstva*.

Vaša poruka za kraj razgovora?

Može jedna od meni omiljenih, toliko puta u životu potvrđena: *Napoleoni se radaju, vojskovođe se školuju u vojnim školama i akademijama*. Mislite o tome.

Omiljeni citati koji vode kroz život:
Navigare necesse est, vivere not est necesse:

Ploviti se mora, živeti ne
You cannot achieve big dreams without dreaming big, thus the reason we love wine, it helps us dream!

Vinogradi i vino

U porodičnom okruženju pronašao sam vinograde starije od stotinu godina. To me je podstaklo da ostvarim ideje i maštanja o podizanju vinograda i proizvodnji vina, a ujedno sam u tome pronašao mir i formulu za opuštanje od napora i stresa koji je neminovan zbog posla kojim se bavim.

Na brojnim putovanjima sretao sam mnoge ugledne ljude iz sportske industrije koji svoje vreme, ljubav i novac investiraju u vinograde i vina.

Da pomenem samo neke od njih: Jao Ming, posle uspešne košarkaške karijere u NBA, danas ima vinariju u Kaliforniji i vino, naravno, prodaje u Kini!

Greg Popović, legendarni trener San Antonio Sparsa, suvlasnik je vinarije u Napa Veliju. Vlasnik Denver Nagetsa, milijarder Sten Kronki, poseduje *Screaming Eagle*, najmističniju i najozbiljniju vinariju u Kaliforniji...

